

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Accountantsrapport bij de Tweede Voortgangsrapportage GrIT

Definitief

Colofon

Titel	Accountantsrapport bij de tweede voortgangsrapportage GrIT
Uitgebracht aan	De Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal
Datum	13 april 2023
Kenmerk	2023-0000094462

Inlichtingen
Auditdienst Rijk
070-342 7700

Inhoud

1	Inleiding—4
1.1	Groot project Grensverleggende IT (GrIT)—4
1.2	Korte omschrijving GrIT—4
1.3	Accountantsonderzoek—4
1.3.1	Controleverklaring—4
1.3.2	Overeengekomen specifieke werkzaamheden—5
2	Controleverklaring—6
2.1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de historische financiële overzichten over de periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022—6
3	Rapport van Bevindingen—9
3.1	Governance van het programma—9
3.2	De programmabeheersing—10
3.3	Het financieel beheer—12
3.4	De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie—12
4	Verantwoording onderzoek—14
4.1	Werkzaamheden en afbakening—14
4.2	Verantwoordelijkheden van de accountant—14
4.3	Verspreiding rapport—14
5	Ondertekening—15
6	Bijlage: Financiële overzichten VGR 2 GrIT—16

1 Inleiding

1.1 Groot project Grensverleggende IT (GrIT)

De Tweede Kamer heeft op 11 februari 2021 het programma Grensverleggende IT (GrIT) aangewezen als groot project. De (vaste) Kamercommissie voor Defensie (hierna: commissie Defensie) is belast met de uitvoering van dit besluit. De Regeling Grote Projecten (RGP) beschrijft de wijze van informatievoorziening aan de Tweede Kamer tijdens de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het project en voorziet onder meer in het opstellen van Voortgangsrapportages. In artikel 13 van de RGP is aangegeven dat de voortgangsrapportages minstens eenmaal per jaar vergezeld dient te worden van een accountantsrapport. In hoofdstuk 4 van de uitgangspuntennotitie groot project GrIT (hierna: de uitgangspuntennotitie) is afgesproken dit accountantsrapport te verstrekken bij de voorjaarsrapportage.

1.2 Korte omschrijving GrIT

Defensie streeft met het programma GrIT naar vernieuwing van de IT-infrastructuur. Dit is verder uiteengezet in de daarvoor opgezette business case. De definitieve business case voor het programma is op 11 februari 2021 door de toenmalige staatssecretaris van Defensie in zijn volledigheid ter vertrouwelijke inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt voor de leden van de Tweede Kamer. Het contract met het consortium dat de implementatie en exploitatie samen met Defensie voor zijn rekening neemt, is op 30 december 2020 ondertekend. Dit markeert het einde van de verwervingsvoorbereiding. Inmiddels zijn 26 blokken en één project in voorbereiding, initiatie of realisatie en wordt een blok ter beschikking gesteld aan de organisatie.

1.3 Accountantsonderzoek

In de RGP, de uitgangspuntennotitie en de gevoerde dialoog zijn eisen gesteld aan de accountantscontrole door de Auditdienst Rijk (ADR). Daarbij is onder meer opgenomen dat 'de ADR wordt uitgenodigd om op basis van de eisen in de regeling en in de uitgangspuntennotitie voorstellen te doen voor een doeltreffende en doelmatige controle op de belangrijkste punten van dit groot project'.

Op 30 maart 2023 heeft de staatssecretaris van Defensie een gewijzigd voorstel van werkzaamheden van de ADR aan de Tweede Kamer gezonden.

Conform het voorstel van werkzaamheden is het onze verantwoordelijkheid om een controleverklaring af te geven bij de in de voortgangsrapportage gevoegde financiële verantwoording en om bevindingen te formuleren over de overeengekomen specifieke werkzaamheden. Deze beide type opdrachten worden in de volgende paragrafen beschreven.

1.3.1 Controleverklaring

In hoofdstuk 2 van dit rapport is een controleverklaring opgenomen die ziet op de financiële verantwoording van groot project GrIT over kalenderjaar 2022.

Wij hebben een controle van de getrouwheid en de comptabele rechtmatigheid van de verantwoorde aangegane verplichtingen, de verrichte uitgaven (waaronder de verstrekte voorschotten), de ontvangsten, de afgerekende voorschotten, de stand van de (openstaande) voorschotten en de stand van de (lopende) verplichtingen ten aanzien van de realisatiefase (investeringen) van het programma GrIT en de exploitatiekosten die hieruit voortvloeien (terbeschikkingstellingsfase) uitgevoerd.

Daarbij zijn wij nagegaan of de in de voortgangsrapportage opgenomen gerealiseerde verplichtingen, uitgaven (inclusief afgerekende voorschotten) en ontvangsten en saldibalansstanden in overeenstemming zijn met de financiële overzichten die zijn opgenomen in het departementale jaarverslag.

1.3.2 *Overeengekomen specifieke werkzaamheden*

Om de commissie Defensie in staat te stellen haar controlerende taak adequaat uit te voeren is het van belang dat de informatieverstrekking over GrIT actueel, tijdig, consistent, volledig en juist plaatsvindt en voldoet aan de informatie-eisen zoals opgenomen in de RGP en in de vastgestelde uitgangspuntennotitie. Wij hebben bij de uitvoering van onze werkzaamheden dan ook aandacht besteed aan de totstandkoming en inhoud van de in de RGP en uitgangspuntennotitie gevraagde in de voortgangsrapportage op te nemen informatie. Hier is ook rekening gehouden met de toezeggingen in de kamerbrieven van de bewindspersonen naar aanleiding van de uitgangspuntennotitie en de aanvullende vragen vanuit de commissie Defensie.

Conform ons voorstel hebben wij de volgende onderwerpen onderzocht:

- i. De governance en regie van het programma;
- ii. De programmabeheersing (scopebeheer, beheer van de blokkenplanning, risicomangement en kwaliteitsmanagement);
- iii. Het financieel beheer (waaronder de toegepaste calculatiemethoden en risicoanalyses, de risicoreservering, het budget- en begrotingsbeheer en het realiteitsgehalte van de financiering en de budgettaire inpassing);
- iv. De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie.

De overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot de hiervoor genoemde onderwerpen is gericht op de opzet, het bestaan en het functioneren van de hierboven genoemde onderwerpen. Over de uitkomsten van dit onderzoek rapporteren wij in de vorm van een rapport van bevindingen (hoofdstuk 3).

Aspecten die door ons zijn onderzocht en waar niets in het bijzonder over te melden valt, zijn niet in dit rapport opgenomen. Wij zijn uiteraard bereid de bevindingen aan uw commissie toe te lichten.

Met dit deel van de rapportage wordt geen zekerheid verschaft, omdat er geen controle-, beoordeling-, of andere assurance-opdracht wordt uitgevoerd. In hoofdstuk 3 van de rapportage worden daarom enkel de bevindingen vermeld. Er wordt geen uitspraak gedaan over wat de betekenis is van deze informatie voor de voortgangsrapportage in zijn totaliteit.

Dit accountantsrapport betreft het eerste accountantsrapport bij een voortgangsrapportage GrIT. Eerder hebben wij een rapport uitgebracht bij:

- De basisrapportage GrIT (kenmerk 2022-00002115119, 29 september 2022).

Wij zullen jaarlijks bij de voortgangsrapportage met als peildatum 31 december een rapport uitbrengen.

2 Controleverklaring

Dit hoofdstuk bevat de controleverklaring bij de in de tweede voortgangsrapportage opgenomen jaarlijkse financiële verantwoording. Dit betreft bijlage 1 bij de tweede voortgangsrapportage GrIT: "Financiële verantwoording 2022 project Grensverleggende IT". De betreffende historische financiële overzichten zijn opgenomen in de bijlage van dit accountantsrapport.

2.1 **Controleverklaring van de onafhankelijke accountant bij de historische financiële overzichten over de periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022**

Afgegeven ten behoeve van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

A. Verklaring over de in de Tweede Voortgangsrapportage van het Groot Project Grensverleggende IT (GrIT) historische financiële overzichten

Ons oordeel

Wij hebben de historische financiële overzichten die deel uitmaken van de tweede voortgangsrapportage van het groot project Grensverleggende IT (GrIT) van het ministerie van Defensie gecontroleerd op de volgende elementen:

- de in 2022 gerealiseerde ontvangsten (tabel 1);
- de in 2022 gerealiseerde uitgaven (tabel 2);
- de in 2022 aangegane verplichtingen (tabel 3);
- de eind 2022 openstaande verplichtingen (tabel 3);
- de in 2022 afgerekende voorschotten (tabel 4).
- de eind 2022 openstaande voorschotten (tabel 4).

Naar ons oordeel geven deze historische financiële overzichten ten aanzien van bovengenoemde elementen een getrouw beeld en zijn in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016, de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften 2023, en de Regeling Grote Projecten.

Voorts is ons oordeel dat de in de historische financiële overzichten opgenomen aangegane verplichtingen, gerealiseerde uitgaven, gerealiseerde ontvangsten en afgerekende voorschotten over 2022 voldoen aan de eis van comptabele rechtmatigheid als bedoeld in de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften 2023.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de historische financiële overzichten.'

Wij zijn onafhankelijk van het ministerie van Defensie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de financiële overzichten

Verantwoordelijkheden van de staatssecretaris van Defensie voor de historische financiële overzichten

De staatssecretaris is verantwoordelijk voor het getrouw opmaken van de historische financiële overzichten over 2022 in overeenstemming met de verslaggevingsvoorschriften die zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet 2016 en de daaruit voortvloeiende regelgeving, waaronder de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften 2023 en de Regeling Grote Projecten.

De staatssecretaris is tevens verantwoordelijk voor de comptabele rechtmatigheid van de in de historische financiële overzichten opgenomen aangegane verplichtingen, gerealiseerde uitgaven, gerealiseerde ontvangsten en afgerekende voorschotten over 2022.

De staatssecretaris is verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de staatssecretaris noodzakelijk acht om het opmaken van de historische financiële overzichten mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de historische financiële overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de beslissingen die gebruikers op basis van deze historische financiële overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de historische financiële overzichten ten aanzien van de elementen genoemd in de paragraaf 'ons oordeel' afwijkingen van materieel belang bevatten als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het ministerie;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de historische financiële overzichten;
- het evalueren of de historische financiële overzichten ten aanzien van de elementen genoemd in de paragraaf 'ons oordeel' een getrouw beeld geven van de onderliggende transacties en gebeurtenissen;
- het evalueren of de in historische financiële overzichten opgenomen aangegane verplichtingen, gerealiseerde uitgaven, gerealiseerde ontvangsten en afgerekende voorschotten over 2022 rechtmatig zijn.

Wij communiceren met de leiding van het ministerie van Defensie onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 13 april 2023

3 Rapport van Bevindingen

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen die volgen uit de werkzaamheden die beschreven zijn in het voorstel van werkzaamheden (zie paragraaf 1.3.2).

In de volgende paragrafen worden de bevindingen per onderwerp beschreven.

3.1 Governance van het programma

De gezamenlijke governance tussen Defensie en het consortium is beschreven in de business case (plan A') en bestaat uit twee complementaire governance structuren: de programmagovernance en de samenwerkingsgovernance.

De programmagovernance structuur bestaat gelaagd uit een blokkenoverleg, operationeel programmaoverleg, kernteam en Program Board GrIT die toezien op de organisatorische en programmatische samenwerking. De stuurgroep Digitale Transformatie ziet toe op de samenhang van de grote IT- en bedrijfsvoeringsprogramma's binnen Defensie. De programmagovernance structuur heeft gefunctioneerd als beschreven.

De samenwerkingsgovernance ziet op het bewaken van de samenwerking binnen de commerciële en contractuele aspecten en verplichtingen tussen Defensie en het consortium. Het operationeel overleg, zoals bedoeld in de samenwerkingsovereenkomst, moet nog worden ingericht. De taken van het operationeel overleg worden nu vooral ingevuld door het operationeel programmaoverleg binnen de programmagovernance. Het tactisch overleg verloopt vooralsnog zonder fysiek overleg, maar hierbij wordt wel met een besluitenlijst gewerkt. De te nemen besluitfiches ten aanzien van de contractaangelegenheden gaan al langs de lijn van de programmagovernance. Het tactisch overleg is waar deze worden bekrachtigd. Hiermee wordt voldaan aan de samenwerkingsovereenkomst. De intentie is de overleggen vanaf het tweede of derde kwartaal van 2023 fysiek te houden.

Het programma kent een uitgebreid besluitvormingstraject met een lange doorlooptijd. Zowel het initiatiedocument als overige besluitvormingsdocumenten (inclusief de Voorstellen tot Wijziging) hebben meerdere besluitvormingsmomenten tot en met de stuurgroep Digitale Transformatie.

Om de doorlooptijden te verkorten zijn een aantal maatregelen doorgevoerd. Zo is in de in april 2022 vastgestelde instellingsbeschikking van de Program Board de programmadirecteur voorzien van een mandaat. Een deel van dit mandaat is door gemandateerd aan het operationeel overleg. Verder zijn binnen het programma maatregelen genomen om de overlegstructuur en het reviewproces efficiënter te maken. De doorlooptijden van de besluitvorming vormen nog wel steeds een uitdaging, de effecten van de maatregelen moeten in 2023 zichtbaar worden.

Het consortium participeert in overleggen binnen de programmagovernance tot en met de Program Board. Hiermee vindt afstemming en informatie-uitwisseling plaats.

De samenwerkingsovereenkomst beschrijft de basisafspraken, de rapportage- en compliance verplichtingen en de overlegstructuur. De ondersteunende documenten die deze afspraken nader uitwerken zijn geformaliseerd en vastgesteld.

Wij hebben op meerdere vlakken vastgesteld dat de van het consortium ontvangen informatie systematisch is beoordeeld. Intern is gesignaleerd dat binnen het

reviewproces verbetering benodigd was. Hiertoe zijn in 2022 verbeteringen gestart en aanvullende verbeteringen voorgesteld die in 2023 tot uiting moeten komen.

3.2 De programmabeheersing

Scopebeheer

De doelstelling van het programma is niet gewijzigd sinds het uitbrengen van de business case (Plan A'). De procesbeschrijving met betrekking tot scopebeheer wordt gevolgd. Voor ieder blok wordt beoordeeld of de gekozen techniek nog steeds passend is, of dat inmiddels een geschikter alternatief beschikbaar is. Via een contractueel vastgelegd wijzigingsproces wordt in voorkomende gevallen van het alternatief gebruik gemaakt. In de onderzoeksperiode hebben wij één voorstel tot wijziging (VtW) aangetroffen die tot een scope-uitbreiding heeft geleid. Hier is reeds in de basisrapportage GrIT over gerapporteerd.

Binnen het programma zelf is vastgesteld dat het wijzigingsproces niet aantoonbaar 'in control' is. De impact op product, tijd en geld, maar ook op personele capaciteit en afhankelijkheid tussen blokken als gevolg van de wijzigingen zijn vaak onduidelijk. Bij een toets door een derde partij is bij geen van de 19 geselecteerde goedgekeurde VtW-en een volledige audittrail aangetroffen. Inmiddels is het wijzigingsproces aangepast. De programmadirecteur heeft ook de opdracht gegeven de ontbrekende audittrails met terugwerkende kracht te herstellen. In maart 2023 staat een hertoets van het wijzigingsproces gepland.

Blokkenplanning

De voortgang van de realisatie van de (blokken)planning is niet geheel bewaakt conform de daarvoor vastgestelde procedure. Volgens de procedure dient de planning ieder kwartaal te worden geactualiseerd en zes weken voor aanvang van het nieuwe kwartaal te worden vastgesteld door de Program Board. Dit is in 2022 niet het geval geweest in verband met de voortdurende capaciteitspersoneelstekorten. Op 14 april 2022 is de laatste planning voor 2022 door de Program Board vastgesteld. Na deze laatste vastgestelde planning zijn periodiek planningsupdates in de Program Board voorgelegd, echter zonder besluitvorming. Op 25 januari 2023 is in de Program Board ingestemd met een laatste inzicht in de planning op basis van de ontwikkelingen tot en met 31 december 2022. Dit is de planning die is opgenomen in de voortgangsrapportage.

In iedere kwartaalrapportage aan de Program Board is aandacht besteed aan de voortgang van het programma ten opzichte van de planning en de oorzaken van eventuele verschillen. Wij hebben geconstateerd dat de behandeling van de kwartaalrapportages laat plaatsvindt.

Wij constateren dat het lastig blijft zowel kwalitatief als kwantitatief de benodigde capaciteit vanuit de eigen IT-dienstverlener van Defensie, het Joint InformatievoorzieningsCommando (JIVC), toegewezen te krijgen waardoor de voortgang van het programma af gaat wijken van de planning. Het toewijzen van capaciteit heeft negatieve consequenties voor de continuïteit van de huidige bedrijfsvoering van het JIVC. Uit een analyse van het JIVC blijkt het niet tijdig invullen van de vrijgekomen functies de oorzaak te zijn.

In de kwartaalrapportages aan de Program Board wordt standaard een duidelijk financieel overzicht opgenomen. Wijzigingen in de planning worden in dit overzicht verwerkt. Zoals hiervoor vermeld worden planningsupdates in voorkomende gevallen niet of niet tijdig vastgesteld, waardoor de financiële overzichten op basis van in bewerking zijnde planningsupdates worden opgemaakt.

Capaciteit in relatie tot de blokkenplanning

Gezien de problematiek rond het tijdig beschikbaar krijgen van de benodigde kwantitatieve en kwalitatieve personele capaciteit voor de uitvoering van het programma, heeft de tweede helft van 2022 vooral in het teken gestaan van het in kaart brengen van de benodigde en beschikbare capaciteit.

In de kwartaalrapportages is aangegeven dat de capaciteitsplanningen zijn aangescherpt en waar mogelijk tekorten zijn aangevuld, maar dat nog niet alle capaciteitsbehoeften zijn ingevuld. Beschikbaar gekomen additionele middelen zijn in 2022 ingezet om verdringingseffecten binnen het JIVC te voorkomen.

Voor het invullen van de planning voor 2023 en het eerste kwartaal van 2024 is door het programma samen met JIVC de benodigde en beschikbare capaciteit in kaart gebracht, inclusief de consequenties voor de overige taken van het JIVC. In 2023 liggen de hieruit voortgekomen scenario's ter besluitvorming voor aan de CDS en de stuurgroep Digitale Transformatie.

Om het capaciteitsprobleem verder te onderdrukken is in overleg met het consortium onderzocht in hoeverre de verhouding van de capaciteitsinbreng door het consortium in de realisatie zou kunnen worden gewijzigd. Verder is de programmaorganisatie in 2022 versterkt.

Risicomanagement

De methode voor risicomanagement en risico-inventarisatie is beschreven, vastgesteld en wordt gevolgd.

Sinds het vorige onderzoek is een programmabeschrijving vastgesteld. De programmabeschrijving bevat ook een uitgebreide RASCI-tabel. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn in de basisdocumenten meer in detail beschreven.

We hebben vastgesteld dat de geïdentificeerde risico's gestructureerd worden vastgelegd.

Kwaliteitsmanagement

Het kwaliteitsplan is als onderdeel van de programmabeschrijving formeel vastgesteld. Om vast te stellen dat het geïmplementeerde kwaliteitssysteem ook wordt toegepast en functioneert als bedoeld, is het van belang dat administratief de besluitvorming (inclusief de kwaliteitstoetsen) per blok kan worden gevolgd. Dit is nu nog niet het geval doordat het dossierbeheer niet gestructureerd plaatsvindt. Kwaliteitstoetsen zijn niet altijd eenvoudig terug te vinden.

Aan de hand van de uitkomsten van de kwaliteitstoetsen zijn verbetervoorstellen geformuleerd en vastgesteld, wordt de opvolging bewaakt en de implementatie hiervan vastgesteld. Onderdeel hiervan is het monitoren van de opvolging van verbetervoorstellen met behulp van een informatiesysteem.

In de eerste voortgangsrapportage is gemeld dat het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) afziet van een advies bij het initiatiedocument voor ieder blok. In plaats daarvan heeft de CIO met het AcICT en het programma GrIT afgesproken jaarlijks een review uit te voeren op het programma. De eerste review staat gepland in 2023. In de tweede helft van 2022 heeft de CIO een tussentijds CIO-oordeel uitgevoerd om de door het programma aangedragen onvolkomenheden te bevestigen en eventuele blinde vlekken binnen het programma te identificeren. De resultaten van dit vooronderzoek zijn niet strijdig met onze bevindingen.

3.3 Het financieel beheer

Calculatiemethoden en kostenramingen

De procedure voor de periodieke actualisatie van de raming is inmiddels vastgesteld.

De programmaraming is elk kwartaal geactualiseerd. Bij het ontbreken van een formeel vastgestelde kwartaalplanning is de programmaraming geactualiseerd op basis van een in bewerking zijnde planning. Ook is ieder kwartaal de impact van de totale risicoportefeuille op de programmaraming geëvalueerd. Prijspeil aanpassingen worden pas verwerkt in de ramingen als ook het budget daarop is aangepast, om ten allen tijden een goede vergelijking te kunnen maken tussen kostenverwachting en budget.

Bij het actualiseren van de programmaraming zijn de kaders, methodes en besluitvormingsprocedures juist toegepast en wordt helder gecommuniceerd over de wijzigingen ten opzichte van de eerder vastgestelde raming.

Risicoreservering

Het gebruik van de risicoreservering sluit aan op de interne rapportages van de programmaorganisatie. De onttrekkingen en toevoegingen aan de risicoreservering vinden plaats volgens de procedures, inclusief de besluitvorming daarover. De goedgekeurde extra kosten zijn onttrokken uit de risicoreservering, dan wel uit de vrije ruimte die in de loop van tijd is ontstaan.

Realiteitsgehalte financiering en budgettaire inpassing

De geactualiseerde programmaraming is ook ieder kwartaal geconfronteerd met het beschikbare budget. Het budget is bijgesteld aan de hand van vastgestelde begrotingsmutaties. De budgetmutaties zijn vermeld in de actualisaties van de programmaraming met de beschrijvingen en de redenen van de mutaties.

3.4 De kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie

Ten aanzien van de kwaliteit en de volledigheid van de in de voortgangsrapportage opgenomen financiële en niet-financiële informatie hebben wij vastgesteld:

- dat de in de Regeling Grote Projecten, de uitgangspuntennotitie en de dialoog met uw Kamer gevraagde informatie volledig is opgenomen in de voortgangsrapportage. Hierbij merken wij op dat, zoals reeds in de Kamerbrief van 30 maart 2023 is gemeld, dat tot een nadere invulling is gekomen van de financiële verantwoording waar wij een accountantsverklaring bij afgeven. Er wordt nu scherper onderscheid gemaakt tussen de nieuwe en de uit te faseren IT-infrastructuur. Hierbij vallen de uitgaven rond de uit te faseren IT niet meer onder de financiële verantwoording waar wij een controleverklaring bij afgeven, maar onder de financiële informatie. Ten behoeve van de financiële verantwoording is een extra (uitgebreide) financiële verantwoording 2022 project Grensverleggende IT opgenomen in de bijlage bij de voortgangsrapportage.
- dat de in de voortgangsrapportage opgenomen niet-financiële informatie niet strijdig is met de financiële informatie.

Tijdens het opstellen van de voortgangsrapportage zijn informele beheersmaatregelen en formele generieke beheersmaatregelen toegepast die hebben geborgd dat de voortgangsrapportage op een ordelijke, controleerbare en deugdelijke wijze tot stand is gekomen. Wij hebben deze maatregelen kunnen reconstrueren. Deze maatregelen zijn recent ook binnen het programma geformaliseerd.

Het proces van totstandkoming van de financiële verantwoording is op dit moment niet beschreven. Daarnaast constateren wij tekortkomingen in verplichtingenbeheer waardoor de verplichtingenstanden in de financiële administratie fouten bevatten. Zo worden aangegane verplichtingen niet altijd tijdig vastgelegd en worden openstaande verplichtingen niet altijd tijdig afgeboekt.

4 Verantwoording onderzoek

4.1 Werkzaamheden en afbakening

De Voortgangsrapportage is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Defensie. Het is onze verantwoordelijkheid om een rapport van bevindingen bij de Voortgangsrapportage te verstrekken.

Om uitvoering te geven aan ons voorstel van werkzaamheden (2023-0000069001) hebben wij documentanalyses uitgevoerd en interviews gehouden ter verduidelijking, verificatie en aanvulling.

4.2 Verantwoordelijkheden van de accountant

Wij hebben deze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Standaarden 100-999 (controleverklaring) en Standaard 4400, 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden'. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften. Wij hebben ook de onafhankelijkheidsregels van de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland in acht genomen.

Met uitzondering van de tabel in bijlage 1 van de voortgangsrapportage (pagina 17) wordt geen zekerheid verschaft omdat er geen controle-, beoordelings- of andere assurance-opdracht is uitgevoerd.

4.3 Verspreiding rapport

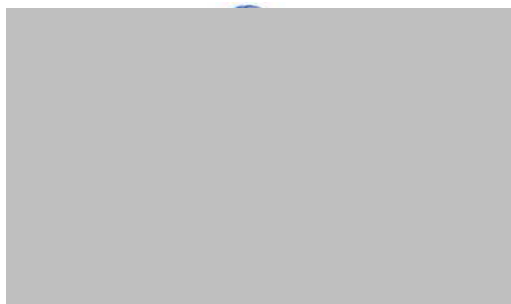
De opdrachtgever, de staatssecretaris van Defensie, is eigenaar van dit rapport.

Het rapport wordt uitgebracht aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het is de verantwoordelijkheid van de beoogde gebruikers om te bepalen of de overeengekomen specifieke werkzaamheden toereikend en geschikt zijn voor het doel van de beoogde gebruikers. Voorts wordt van de beoogde gebruikers verwacht wordt dat zij zelf op basis van de gerapporteerde bevindingen en eventuele andere beschikbare informatie een eigen afweging maken over wat deze bevindingen voor het onderhavige object in zijn totaliteit betekenen.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Dit rapport is primair bestemd voor de opdrachtgever met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. In de ministerraad is besloten dat het opdrachtgevende ministerie waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, het rapport binnen zes weken op de website van de rijksoverheid plaatst, tenzij daarvoor een uitzondering geldt. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit overzicht op de website. Dit rapport is met zorgvuldigheid en deskundigheid opgesteld waarbij rekening is gehouden met de verwachtingen van de beoogde gebruikers. Echter kan niet gegarandeerd worden dat hier geen onduidelijkheden in staan voor een niet-beoogde gebruiker. In dat geval dient de niet-beoogde gebruiker contact op te nemen met de eigenaar van dit rapport.

5 Ondertekening

Den Haag, 13 april 2023

Bijlage 1 Financiële verantwoording 2022 project Grensverleggende IT

	Ontvangen t/m 2021	Ontvangen in 2021	Ontvangen t/m 2022
Royalty's	0,0	0,0	0,0
Overige ontvangsten	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,0	0,0	0,0

Tabel 1: Gerealiseerde ontvangsten (in miljoen €)

Deelfasen	Betaald t/m 2021	Betaald in 2022	Betaald t/m 2022
Voorafgaand programma PRIT	4,8	0,0	4,8
Grensverleggende IT - Realisatiefase	111,2	87,0	198,2
Terbeschikkingstellingsfase	4,1	26,2	30,3
Totaal	120,1	113,2	233,3

Tabel 2: Gerealiseerde betalingen (in miljoen €)

Deelfasen	Openstaand per 31-12-2021	Aangegaan in 2022	Betaald in 2022	Openstaand per 31-12-2022
Grensverleggende IT - Realisatiefase	96,1	110,3	87,0	119,4
Terbeschikkingstellingsfase	2,0	107,1	26,2	82,9
Totaal	98,1	217,4	113,2	202,3

Tabel 3: Aangegane en openstaande verplichtingen (in miljoen €)

Deelfasen	Openstaand per 31-12-2021	Nieuw in 2022	Verrekend in 2022	Openstaand per 31-12-2022
Voorafgaand Programma PRIT	0,0	0,0	0,0	0,0
Grensverleggende IT - Realisatiefase	0,0	0,0	0,0	0,0
Terbeschikkingstellingsfase	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 4: Openstaande voorschotten (in miljoen €)

	Openstaand per 31-12-2021	Ingesteld in 2022	Ontvangen in 2022	Openstaand per 31-12-2022
Royalty's	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabel 5: Openstaande vorderingen (in miljoen €)

Auditdienst Rijk
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
(070) 342 77 00